

KUOPIO

Kuopion maaseutuohjelma 2022 – 2030

Tilannekatsaus toukokuu 2023

Kuopion kaupunginhallitus 29.5.2023

1. Sisälllys

1. Johdanto

2. Yleinen kehitys tilastojen valossa

- 2.1. Väestö
- 2.2. Työpaikat, työssäkäynti ja elinkeinot
- 2.3. Palveluverkko ja vapaa-aika

3. Toimenpiteiden eteneminen vuonna 2022

3.1. Elinvoimainen maaseutu

- 3.1.1 Asuminen ja asuinympäristöt
- 3.1.2 Saavutettavuus ja liikkuminen
- 3.1.3 Toimiva perusinfrastruktuuri
- 3.1.4 Elinkeinot ja työllisyys
- 3.1.5 Maaseudun tunnettuus

3.2. Hyvinvoiva maaseutu

- 3.2.1 Peruspalvelutaso ja palvelujen saatavuus
- 3.2.2 Yhteisöllisyys ja osallisuus

3.3. Resurssiviisas maaseutu

- 3.3.1 Kiertotalous
- 3.3.2 Energiätehokkuus ja uusiutuva energia

3.4. Uudistuva maaseutu

- 3.4.1 Sujuvat toimintatavat
- 3.4.2 Tiedolla johtaminen

3.5. Mittaritiedot

- 3.5.1 Elinvoimainen maaseutu
- 3.5.2 Hyvinvoiva maaseutu
- 3.5.3 Resurssiviisas maaseutu
- 3.5.4 Uudistuva maaseutu

2. Johdanto

- Kuopion kaupunginvaltuusto hyväksyi Kuopion maaseutuohjelman 2022-2030 16.5.2022. Maaseutuohjelmaa on toukokuussa 2023 toteutettu noin vuoden verran eli sen toteutus on monelta osin vielä alkumetreillä.
- Kuopion maaseudun kehitys on viime vuosina ollut jonkin verran positiivisempaa kuin mitä se oli 2010-luvulla. Kuopiosta löytyy sekä väestömäärältään kasvavia maaseutualueita että väheneviä. Viime vuosien positiivinen muuttoliike ei ole muuttanut väestökehityksen kokonaiskuvaa, mutta väestön väheneminen maaseutualueella on selvästi hidastunut, mikä on positiivista.
- Tämä tilannekatsaus tarkastelee sitä, minkälaista Kuopion maaseutualueiden kehitys on ollut ja miten maaseutuohjelman toteutus on lähtenyt käyntiin. Kaikelta osin tieto ei ole kattavaa, sillä mm. strategian tavoitteiden seurannasta palvelualueet raportoivat vasta elokuussa. Samoin tieto siitä, miten pitäjäraadit ovat omalta osaltaan edistäneet tavoitteita jo toimenpiteitä, puuttuu tässä vaiheessa. Mittaritiedot täydennetään vasta vuosiraporttiin.

3. Yleinen kehitys tilastojen valossa

- Tässä luvussa on esitetty muutamien tilastojen valossa Kuopion maaseutualueiden viime aikaista kehitystä.
Kun tämän luvun tilastoissa viitataan "edelliseen tarkastelujaksoon", sillä tarkoitetaan YTT Ilkka Lehtolan vuonna 2021 tekemää Kuopion maaseutukatsausta ja siinä esitettyjä tilastoja.
- Positiivinen kehitys verrattuna edelliseen tarkastelujaksoon verrattuna:
 - alle 1-vuotiaiden määrä kääntynyt (hetkellisesti) nousuun
 - 2018 – 2020 maaseudun pienalueista väestönkasvua paitsi aiemmilla kasvualueilla, Haminalahdessa (+63), Kurkimäessä(+29), Ranta-Toivalassa (+29), Puutossalmissa (+21) ja Jänneviralla (+9), myös Hirvilahdessa (+19) ja Pohjois-Soisalossa (+13)
 - väestöään menettäneet entiset kuntakeskukset ovat pärjänneet kuntien välisessä nettomuutossa
 - v.2020 - 2022 oppilasmäärät ovat kasvaneet ja/tai säilyneet ennallaan paitsi aiemmin kasvaneissa von Wrightin (+25 oppilasta) Vehmasmäen (+4) ja Kurkimäen (+4) kouluissa, niin myös Riistaveden (+24), Juankosken (+7) ja Nilsiä Palonurmen (+/-o) kouluissa
- Negatiivinen kehitys:
 - maaseudulla asuvan väestön määrä on jatkanut vähenemistä, pl. eteläinen, läntinen ja itäinen maaseutu
 - työpaikkojen väheneminen maaseutualueilla on jatkunut, pl. Karttula, eteläinen ja itäinen maaseutu
 - työllisten määrän väheneminen on jatkunut, pl. itäinen maaseutu
 - perusopetuksen oppilasmäärän väheneminen on jatkunut, pl. muutamat koulut
 - maa- ja maitotilojen väheneminen on jatkunut edelleen ja maidontuotantomäärät ovat kääntyneet laskuun

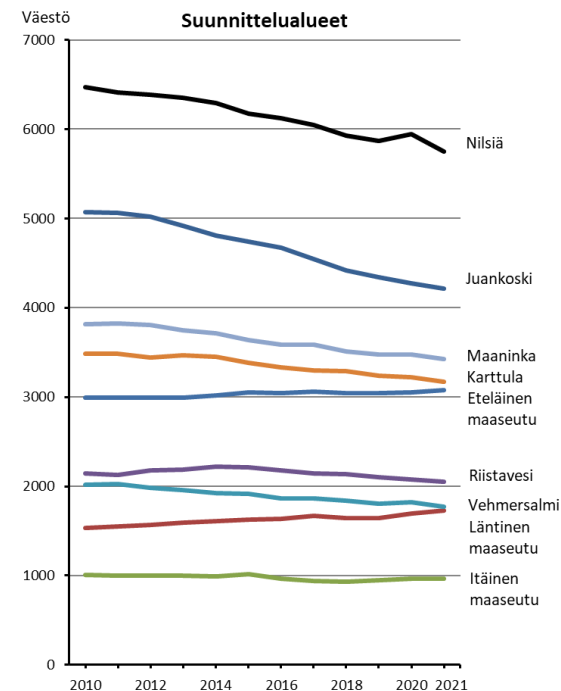
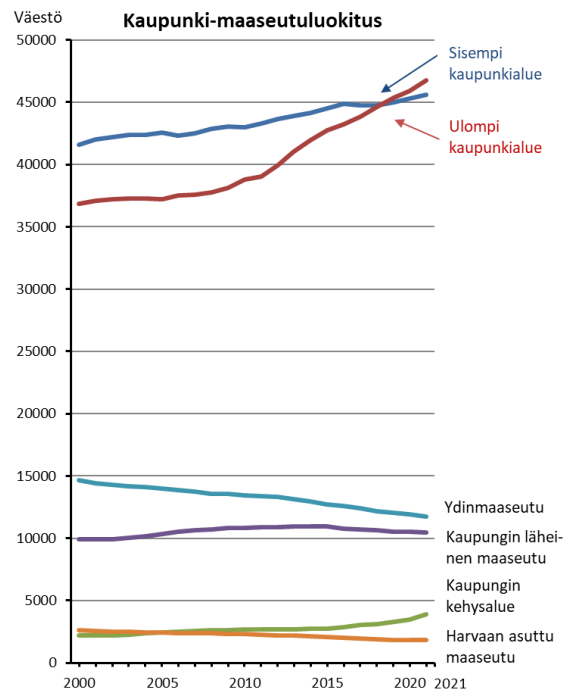
2.1. Väestö

Kuopion väestönkehitys kaupunki–maaseutu-luokituksella vuosina 2000–2021 ja suunnittelualueittain vuosina 2010–2021

Vuonna 2021 Kuopion maaseutualueilla asui yhteensä 24 050 henkilöä, joka on 19,8 % koko Kuopion väestöstä. Kaupungin läheisellä maaseudulla asui 10 485 henkilöä (8,6 % kaikista kuopiolaisista), ydinmaaseudulla 11 736 henkilöä (9,7 %) ja harvaan asutulla maaseudulla 1 829 henkilöä (1,5 %).

Edellisestä tarkasteluajankohdasta, vuodesta 2020, Kuopion maaseutualueilla asuva väestö väheni yhteensä 253 henkilöllä. Samana aikana kaupunkialueen väestö kasvoi yhteensä 1 497 henkilöllä. Yksittäisistä suunnittelualueista väestö kasvoi ajalla 2020 – 2021 ainoastaan läntisellä maaseudulla (35 henkilöä), eteläisellä maaseudulla (25 henkilöä) ja itäisellä maaseudulla (1 henkilö).

Huom! Hiltulanlahti on suunnittelualueena laskettu kuuluvan keskeiseen kaupunki-alueeseen, eikä sen väkiluku sisälly eteläiseen maaseutuun.

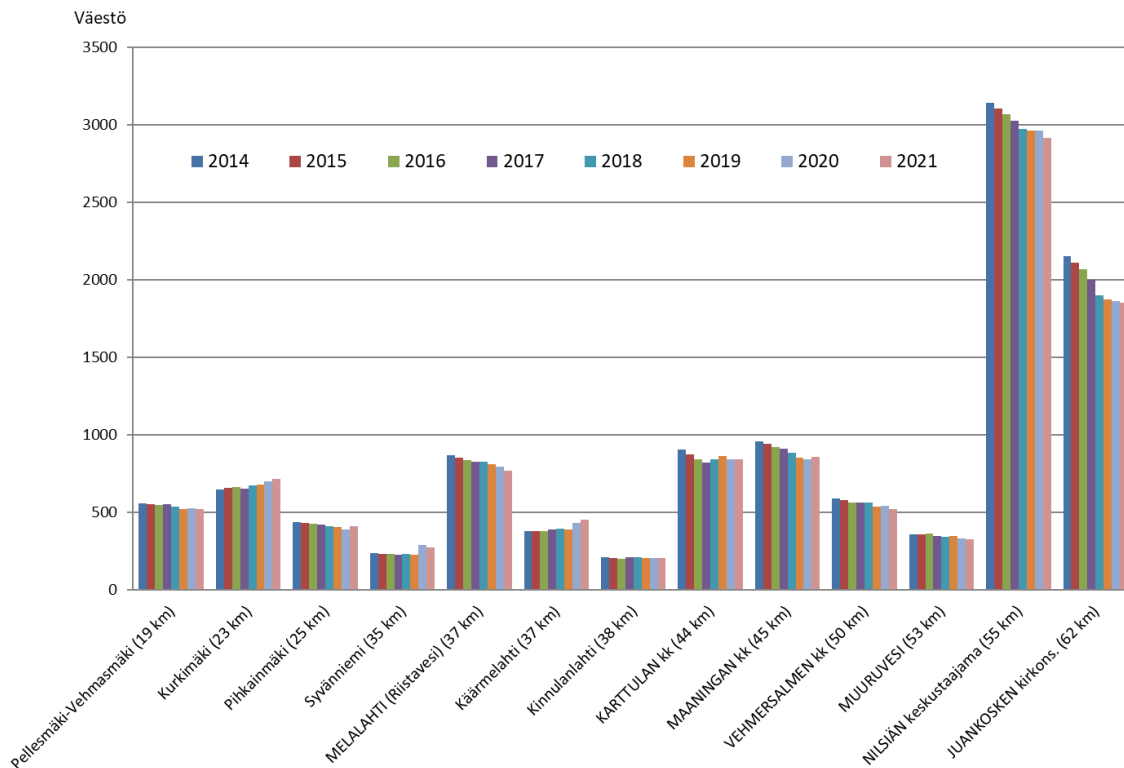

2.1. Väestö

Kuopion maaseutualueiden taajamien väestönkehitys vuosina 2014–2021

Kuopion maaseutualueiden taajamien väestömäärä kasvoi ajalla 2014 – 2021 suhteellisesti eniten, ja myös ainoastaan, Käärmelahdessa (+20,2 %), Syväniemellä (+16,1 %) ja Kurkimäessä (+10,2 %). Vastaavasti väestömäärä supistui eniten Juankosken kirkonseudulla (-14,0 %), Vehmersalmen kirkonkylällä (-12,2 %), Melalahdessa (-11,5 %) ja Maaningan kirkonkylällä (-10,6 %).

Edellisestä tarkasteluajankohdasta, vuodesta 2020, Kuopion maaseutualueiden taajamien väestömäärä kasvoi Kurkimäessä (14 henkilöä), Pihkainmäessä (24 hlöä), Käärmelahdessa (23 hlöä) ja Maaningan kirkonkylällä (15) ja säilyi lähes ennallaan Kinnulanlahdessa ja Karttulan kirkonkylällä.

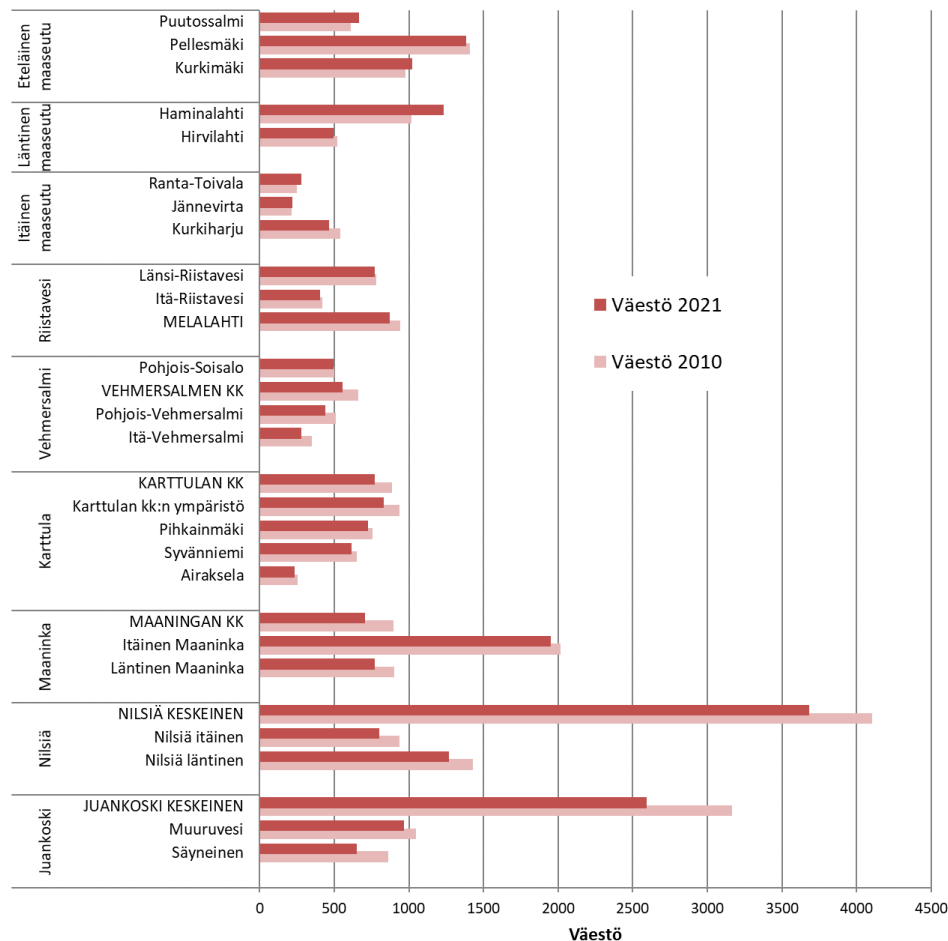
2.1. Väestö

Kuopion maaseutualueiden väestö pienalueittain vuosina 2010 ja 2021

Vuosina 2010 – 2021 väestö on lisääntynyt Kuopion maaseutualueiden pienalueista ainoastaan Haminalahdessa (+220), Puutosalmessa (+59), Kurkimäessä(+46), Ranta-Toivalassa (+31) ja Jännevirralla (+4).

Vastaavasti vuosina 2010 – 2021 suhteellisesti eniten väestöä ovat menettäneet seuraavat maaseutualueiden pienalueet: Säyneinen (-24 %), Maaningan kirkonkylä (-21 %), Itä-Vehmersalmi (-20 %), Juankoski keskeinen (-18 %), Vehmersalmen kirkonkylä (-16 %) ja Nilsia itäinen (-15 %).

Edelliseen tarkastelujaksoon, vuoteen 2018 verrattuna väestö on lisääntynyt paitsi aiemmillä kasvualueilla, Haminalahdessa (+63), Kurkimäessä(+29), Ranta-Toivalassa (+29), Puutosalmessa (+21) ja Jännevirralla (+9), mutta myös Hirvilahdessa (+19) ja Pohjois-Soisalossa (+13).

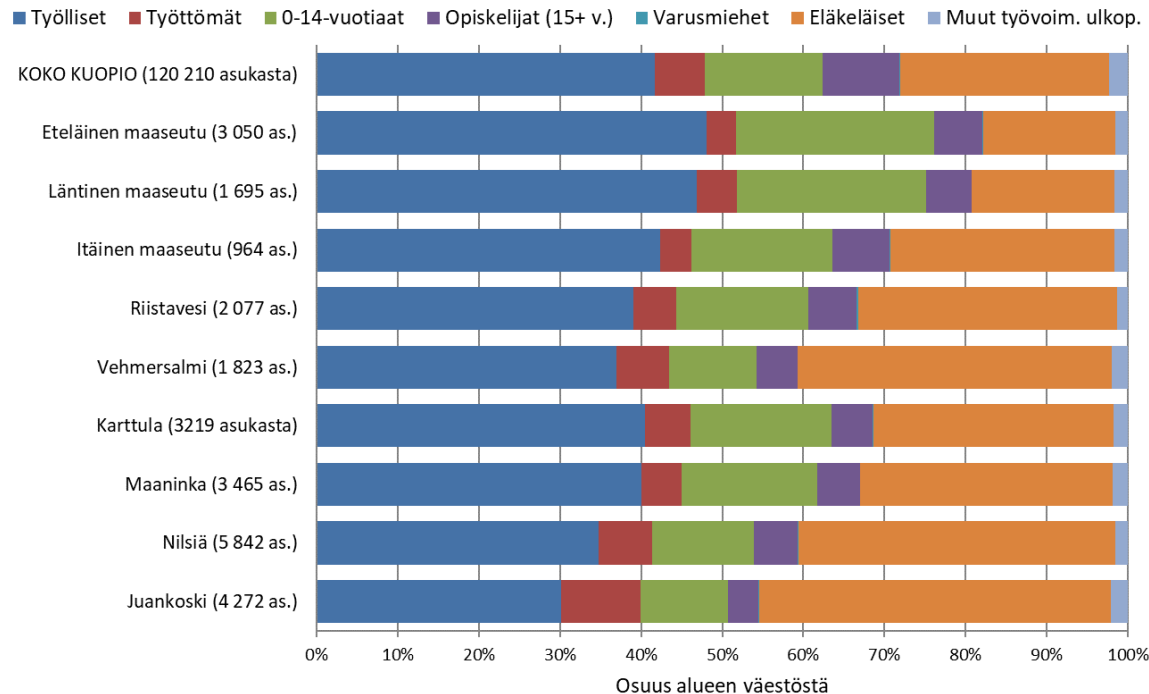
2.2. Työpaikat, työssäkäynti ja elinkeinot

Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan Kuopion maaseutualueilla vuonna 2020

Koko Kuopiossa työllisten osuus väestöstä oli 41,7 % vuonna 2020, mikä on 1,2 %-yksikköä vähemmän kuin edellisellä tarkastelujaksolla, vuonna 2018. Taloudellisella huoltosuhteella kuvataan työllisten määrän suhdetta työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Koko Kuopion huoltosuhte vuonna 2020 oli 140,1 eli jokaista 100 työllistä kohden oli 140,1 työvoiman ulkopuolella olevaa henkilöä.

Hyvän huoltosuhteen maaseutualueilla eli eteläisellä (108,0) ja läntisellä (113,2) maaseudulla sekä työllisten että alle 15-vuotiaiden suhteellinen osuus oli keskimääräistä suurempi ja vastaavasti eläkeläisten osuus keskimääräistä pienempi.

Heikon huoltosuhteen alueilla, kuten Juankoskella (232,2), Nilsissä (187,4) ja Vehmersalmella (170,5), eläkeläisiä oli enemmän kuin työssä olevia ja alle 15-vuotiaiden osuus oli vain noin 10 - 13 %.

2.2. Työpaikat, työssäkäynti ja elinkeinot

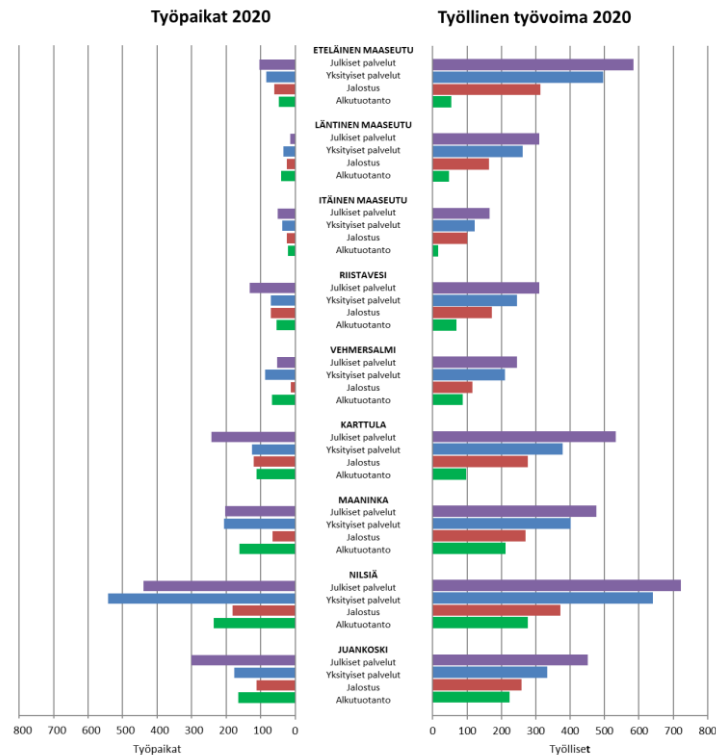
Työpaikat ja työllinen työvoima päätoimialoittain Kuopion maaseutualueilla vuonna 2020

Kuopion maaseutualueilla sijaitsevien työpaikkojen määrä on jatkanut vähenemistään. Vuonna 2020 Kuopion maaseutualueilla oli yhteensä 4 485 työpaikkaa, mikä on 577 työpaikka vähemmän kuin edellisenä tarkastelujaksona, vuonna 2018. Kaikista Kuopion maaseutualueen työpaikoista 34 % oli julkisissa palveluissa, 31 % yksityisissä palveluissa, 20 % alkutuotannossa ja 15 % jalostuksessa.

Myös työllisten määrä on jatkanut vähenemistä. Vuonna 2020 Kuopion maaseutualueilla oli yhteensä 10 010 työllistä henkilöä, mikä on 497 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2018. Kuopion maaseutualueen työllisistä henkilöistä 38 % työskenteli julkisissa palveluissa, 31 % yksityisissä palveluissa, 20 % jalostuksessa ja 11 % alkutuotannossa.

Vuonna 2020 Kuopion maaseutualueilla oli työllistä työvoimaa yli kaksinkertainen määrä verrattuna alueella oleviin työpaikkojen määrään. Viimeisen kymmenen vuoden aikana työpaikkojen väheneminen Kuopion maaseudulla on ollut nopeampaa kuin maaseudulla asuvan työllisen työvoiman väheneminen. Edelliseen tarkastelujaksoon, vuoteen 2018, verrattuna työpaikkojen määrä lisääntyi ainoastaan Karttulassa (+19), eteläisellä maaseutualueella (+16) ja itäisellä maaseutualueella (+13). Työllisten määrä kasvoi ainoastaan itäisellä maaseutualueella (+13 henkilöä).

Lähde: Tilastokeskus, Väestötilastopalvelu

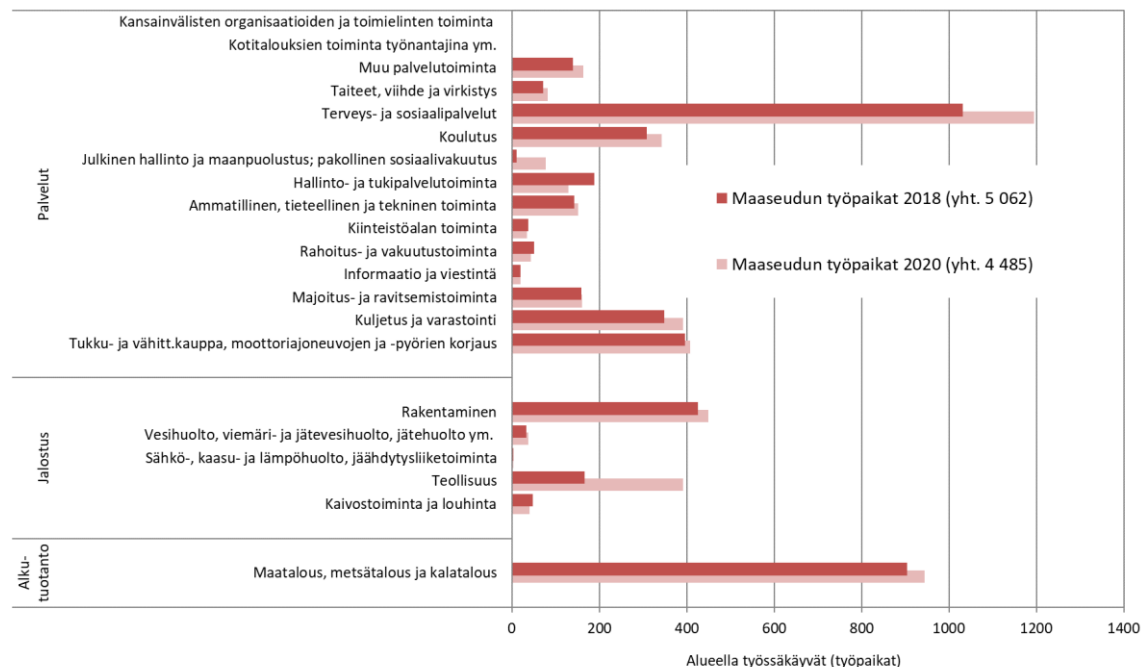

2.2. Työpaikat, työssäkäynti ja elinkeinot

Työpaikat toimialoittain Kuopion maaseutualueilla vuosina 2018 ja 2020

Työpaikkojen määrä maaseutualueilla supistui edellisestä tarkastelujaksosta, vuodesta 2018 vuoteen 2020, määrällisesti eniten teollisuuden (-225 työpaikkaa), terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen (-163), julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen(-68), kuljetuksen ja varastoinnin (-42) sekä koulutuksen (-33) toimialoilla. Työpaikkojen määrä lisääntyi hallinto- ja tukipalvelujen (+60), rahoitus- ja vakuutustoiminnan (+8), kaivostoiminnan ja louhinnan (+7) sekä kiinteistötoiminnan (+2) toimialoilla.

Kuopion maaseudun väestön toimeentulo perustuu vahvasti yrittäjyyteen. Vuonna 2022 Kuopion maaseudulla oli yhteensä 1 350 yritystä, joista 658 oli maatalous- tai puutarhayrityksiä.

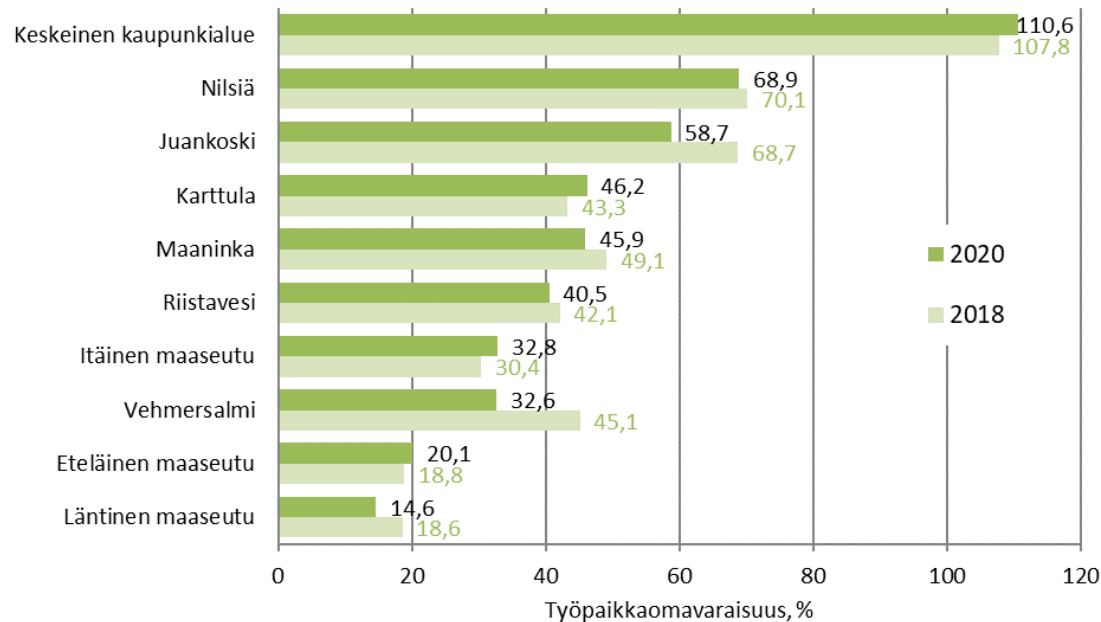

2.2. Työpaikat, työssäkäynti ja elinkeinot

Kuopion keskeisen kaupunkialueen ja maaseutualueiden työpaikkaomavaraisuus vuosina 2018 ja 2020

Työpaikkaomavaraisuus kuvaa alueella sijaitsevien työpaikkojen ja alueella asuvan työllisen työvoiman määrän välistä suhdetta. Mitä pienempi työpaikkaomavaraisuus on, sitä enemmän työssä käydään oman alueen ulkopuolella.

Edelliseen tarkastelujaksoon, vuoteen 2018, verrattuna on työpaikkaomavaraisuus Kuopion maaseutualueista kasvanut Karttussa sekä itäisellä että eteläisellä maaseudulla. Kaikilla näillä alueilla on alueella sijaitsevien työpaikkojen määrä kasvanut. Itäisellä maaseudulla myös työllisten määrä on lisääntynyt.

2.2. Työpaikat, työssäkäynti ja elinkeinot

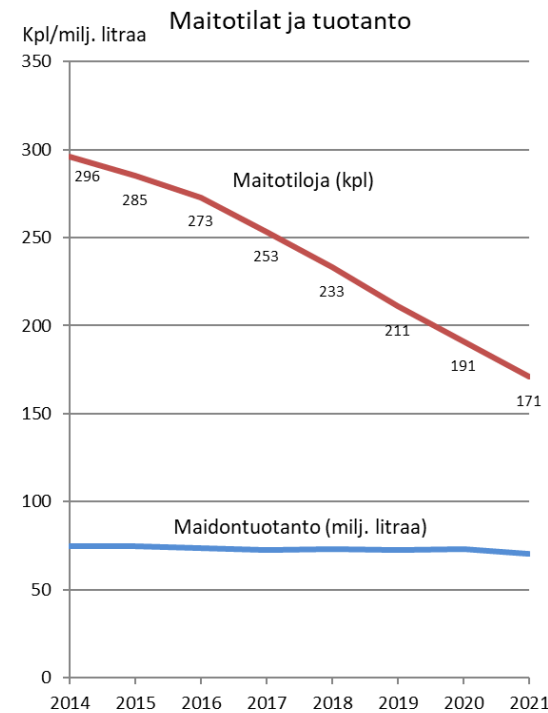
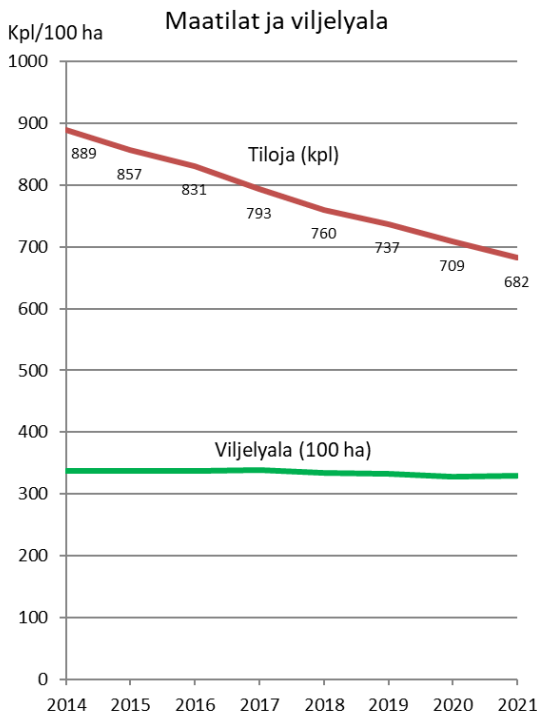
Kuopiossa käytössä oleva maatalousmaa ja maidontuotanto vuosina 2014–2021

Suomessa meneillään oleva maatalouden rakenne-
muutos, kuten maatilojen määrän väheneminen,
tilakoon kasvu ja nykyaikaisten tuotantomenetelmien
käyttöönotto, näkyvät myös Kuopion alueella.

Vuonna 2021 käytössä olevaa maatalousmaata oli
Kuopiossa 32 899 hehtaaria, mikä oli 1,54 prosenttia
koko maan maatalousmaasta. Hehtaarimäärä on
pysynyt Kuopiossa viime vuosina lähes
samansuuruisena, vaikka tilojen määrä on vähentynyt
noin 3 - 4 prosentin vuosivauhtia (koko maassa n. -2 - 3
%/vuosi). Vuonna 2021 Kuopiossa oli 682 tilaa, mikä oli
1,45 % koko maan maatilojen määrästä.

Vuonna 2021 Kuopion alueella tuotettiin maitoa eniten
Suomessa, yhteensä 70,5 milj. litraa (3,2 % koko
Suomen vuotuisesta maidontuotannosta). Vaikka
maitotilojen määrät ovat vähentyneet Kuopiossa ja
koko Suomessa noin 8 – 9 %:n vuosivauhtia, on
maidontuotanto alkanut vähentyä vasta vuodesta 2020
alkaen. Vuonna 2021 Kuopion alueella tuotettiin 3,2
milj. kg naudanolihaa, mikä oli toiseksi eniten Suomessa.

Lähde: Luonnonvarakeskus, tilastotietokanta

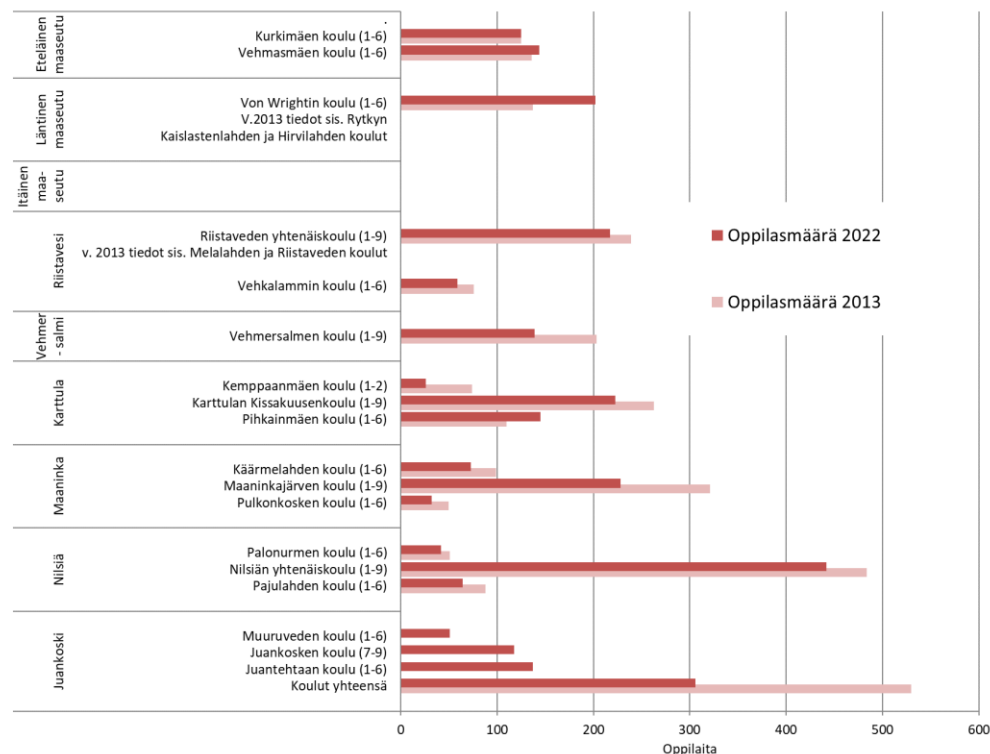

2.3. Palveluverkko ja vapaa-aika

Kuopion maaseutualueiden peruskoulujen oppilasmäärät vuosina 2013 ja 2022 (sis. esiopetuksen)

Vuosina 2013–2022 maaseutualueiden peruskoulujen oppilasmäärät ovat vähentyneet yhteensä 519 oppilaalla. Edellisestä tarkastelujaksosta, vuodesta 2020, oppilasmäärät ovat vähentyneet maaseutualueilla yhteensä 124 oppilaalla.

Eri alueiden välillä on kuitenkin eroja. Oppilasmäärät ovat kasvaneet ja/tai säilyneet ennallaan tarkastelujaksolla 2020 - 2022 paitsi väestöltään kasvavilla tai kaupungin läheisillä maaseutualueilla sijaitsevista von Wrightin (+25 oppilasta) Vehmasmäen (+4) ja Kurkimäen (+4) kouluissa, niin myös Riistaveden (+24), Juankosken (+7) ja Nilsian Palonurmen (+/-0) kouluissa.

Lähde: Kuopion kaupunki, perusopetuksen tulokortti

3. Toimenpiteiden eteneminen v. 2022 – toukokuu 2023

- Tässä luvussa esitetään Kuopion maaseutuohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden eteneminen näkökulmittain ja painopisteittäin ajanjaksolla 2022-5/2023.
- Toimenpiteiden eteneminen on kuvattu sanallisesti ja ns. "liikennevalojen" avulla.
- Seurantatiedot on koostanut Kuopion maaseutuohjelman seurantaryhmä. Toteumatietoja on kerätty myös Kuopion alueen maaseudun kehittämiseen osallistuvilta toimijoilta ja sidosryhmiltä. Seurantatiedot eivät kuitenkaan ole kattavia – palvelualueet raportoivat strategian tavoitteiden toteutumisesta vasta elokuussa. Myös tieto pitäjäraatien toimenpiteistä puuttuvat.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.1 Asuminen ja asuinympäristöt

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 5/2023
Kaupungin asuntotonttitarjonnan kehittäminen palvelujen lähellä maaseututaajamissa ja kylissä <ul style="list-style-type: none"> kaavoitustarpeen tarkastelu ja kaavoituksen ohjelmointi kaupunki tonttitarjontaa tarkastellaan tonttikokojen näkökulmasta 	Kuopion kaupunki / Kaupunkiympäristön palvelualue	●	Asemakaavoitus käynnissä Nilsian Tahkolla.
Yksityisen tonttitarjonnan aktivointi <ul style="list-style-type: none"> rakentamisen edullisuusvyöhykkeiden rajausten tarkistaminen pitkäaikaisten rakennuskieltoalueiden tarkastelu suhteessa yleiskaavoihin uusien sijoitussuunnitelmien ja kyläkaavojen tarkastelu ja ohjelmointi maanomistajien tarpeiden mukaan 	Kuopion kaupunki/ Kaupunkiympäristön palvelualue	●	Kurkimäki - Vehmasmäki - Pellesmäki osayleiskaavan tarkistus – tutkitaan lisärakennuspaikkoja Vehmersalmen Rantarinteen asemakaava - tutkitaan lisärakennuspaikkoja Suovu-Palosen osayleiskaava – lisärakennuspaikkoja Kehitetty työväline asumisen kriteerien tarkasteluun nopeuttamaan poikkeamislupakäsittelyä

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.1 Asuminen ja asuinympäristöt

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022- 5/2023
Ympärivuotiseen käyttöön soveltuvien vapaa-ajan asuntojen muuttaminen vakituiseen asumiseen. <ul style="list-style-type: none"> tarkistetaan nykyiset kriteerit, milloin muuttaminen on mahdollista selvitetään mitä vaikutuksia muutoksilla olisi. 	Kuopion kaupunki / Kaupunkiympäristön palvelualue	●	Kriteerien tarkistustyö aloitettu. Selvitys kohdistuu oleviin vapaa-ajan asuntoihin ja rakentamattomiin vapaa-ajantontteihin.
Maaseudun asumismahdollisuuksien ja tonttitarjonnan markkinointi osana alueiden kokonaismarkkinointia	Kuopion kaupunki /Markkinointi ja viestintä/ Kaupunkiympäristön palvelualue	●	Pitäjäraadit ovat olleet mukana Rakenna ja Asu -messuilla sekä OmaMökki -messuilla markkinoimassa alueitaan. Kaupungin verkkosivut uudistettu ja kaupungin tonttitarjonta tuotu paremmin esille sivuilla.
Ikäihmisten asumisen kehittäminen maaseutukeskuksissa	Kuopion kaupunki /Kaupunkiympäristön palvelualue ja yhteistyökumppanit	●	Hyvinvointialueuudistus on toistaiseksi keskeyttänyt kehittämistyön. Odotetaan hyvinvointialueen mukaan tuloa suunnitteluun
Asuinympäristöjen viihtyisyyden kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> virkestysreitit, uimarannat, harrastepaikat, laavut yms. 	Kuopion kaupunki, yhdistykset, pitäjäraadit, Kalakukko ry	●	Leader rahoituksella toteutettu hankkeita (Tahkon retkeilyreitti, Riistaveden kuntoportaat, Vanuvuoren näköalatorni) Etelä-Kallaveden saariston virkistyspaikat.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.2 Saavutettavuus ja liikkuminen

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 5/2023
<p>Maaseudun älykäs liikkuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • kyytipalvelut ja yhteiskuljetukset • kevyen liikenteen kehittäminen • liikenneturvallisuus 	Kuopion kaupunki/ Kaupunki- ympäristön palvelualue sekä ELY (MAL- sopimustoimen- piteitä)	●	<p>Mutkattomia kuljetuspalveluita kaikkiin elämäntilanteisiin Kuopion seudulla (MUKKE)-hanke käynnistyi ja siirtyi pilottivaiheeseen.</p> <p>Paikallisliikenteen vuoroja lisättiin Hiltulanlahteen. Seudullista joukkoliikenneohjelmaa toteutettiin.</p>
<p>Tietoliikenneyhteydet mahdollistavat etätyöskentelyn ja etäyrittämisen</p> <ul style="list-style-type: none"> • etätyöskentelypisteet • mahdollinen taloudellinen tuki laajakaistahankkeille sekä yhteistyö operaattoreiden kanssa 	Operaattorit, Kuopion kaupunki	●	Kaupunki on tilaamassa Traficomin laajakaistatukiohjelmaan liittyvää markkina-analyysiä Kuopion osalta. Analyysi tarvitaan hankehakuun soveltuvien hankealueiden suunnitteluun ja määrittelyyn.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.3 Toimiva perusinfrastruktuuri

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 5/2023
<p>Vesihuoltopalveluiden turvaaminen ja saatavuuden parantaminen sekä jätevesiviemäröinnin rakentamisen edistäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> vesihuoltoavustukset 	<p>Kuopion Vesi Oy ja vesiosuuskunnat</p> <p>Kuopion kaupunki</p>		Tieto puuttuu
<p>Alemman tieverkon kunto ja kunnossapito</p> <ul style="list-style-type: none"> vaikuttaminen valtion rahoitukseen yksityistieavustukset 	<p>Kuopion kaupunki/ Kaupunkiympäristön palvelualue ja Elinvoima- ja konsernipalvelu (edunvalvonta) sekä ELY</p>	●	<p>Tahkon keskustassa parannettiin Sääskenimentietä yhteishankkeena ELY-keskuksen kanssa. Tahkomäentien ja Panoraamatien parannushanke valmistui.</p> <p>Kaupunki on omissa kannanotoissaan ja edunvalvonnassaan valtion suuntaan korostanut perusväylänpidon rahoituksen nostoa.</p> <p><i>Kaupungin yksityistieavustusten määräraha säilynyt ennallaan. Valtion perusparannusavustusten avustusprosentit yksityisille nousevat väliaikaisesti vuosina 2023-25</i></p>

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.4 Elinkeinot ja työllisyys

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022– 5/2023
Maa- ja metsätalouden yritystoiminnan edistäminen <ul style="list-style-type: none"> suurelainten eläinlääkäripalvelujen saatavuuden turvaaminen maaseudun yritystoiminnan kehittämishankkeet 	Kuopion kaupunki MTK Yhdistykset Kalakukko ry Hanketoimijat		Ei tietoa
Matkailun kehittäminen (mm. vesistö- ja luontomatkailu, lähimatkailu)	Kuopion kaupunki, yritykset, Kalakukko ry	●	Tahkon kaavahankkeet ja suunnitelmat etenivät suunnitellusti. Tahkon alueella on valmistelussa ja toteutuksessa useita matkailun kehittämis- ja investointihankkeita. Matkailuja ja retkeilyä palvelevia reittejä ja rakenteita toteutettiin Etelä-Kallaveden saaristoon ja Tahkolle.
Uuden yritystoiminnan kehittäminen (mm. biotalous, luomu- ja lähiruoka, luovat alat, luontopalvelut)	MTK, Kuopion kaupunki, yritykset, Kalakukko ry	●	Kaupunki on rahoittanut Luken FarmGas PS ₂ –hanketta, joka pyrkii siihen, että biokaasun tuotanto ja mädätteen hyödyntäminen tapahtuvat hajautetusti maatiloilla tai maatilojen yhteisissä pienissä, alle 20 000 tn/v, biokaasulaitoksissa. Rahoitettu ProAgrian hankkeita (ERG, Agrifood) ja Savonia AMK:n hanketta (Biosfääri; Biotalous sivuvirtojen hyödyntäminen Pohjois-Savossa, Kierrätyslannoitteiden hyödynnettävyys)
Paikallisen yritystoiminnan näkyväksi tekeminen esim. osavuosiasukaille (esim. alueelliset yrityshakemistot)	Kuopion kaupunki/ Yrityspalvelut, pitäjäraadit ja paikalliset yrittäjäjärjestöt	●	Kaupunki/ yrityspalvelu lopetti yritysrekisterien ylläpidon GDPR haasteiden johdosta, v. 2023 mietitään keinoja tukea paikallisten yhdistysten rekisterien ylläpitoa kuntakeskuksittain.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.4 Elinkeinot ja työllisyys

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022– 5/2023
Kuntakeskusten tyhjen tilojen saaminen hyötykäyttöön	Kuopion kaupunki /yrityspalvelu ja tilapalvelut	●	Suunniteltu Kalakukko ry:n kanssa yhteistä hanketta KEHTO - Kyläkeskusten kehittämisen toimintamalli". Hankkeen rahoitushaku ja toteutus siirtyi vuodelle 2023.
Työvoiman saatavuuden kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> • vaikuttaminen alan koulutusmääriin • maaseutuammattien tunnettuuden lisääminen • mahdolliset täsmäkoulutukset 	Kuopion kaupunki Maaseutu-ammattiin ry Oppilaitokset	●	Maaseutuammattiin ry:n toiminta. Kuopio yhdistyksen jäsen ja mukana toiminnassa 3 kuopiolaista koulua (Lyseo, Neulamäen koulu ja Nielsin koulu).

3.1.5 Maaseudun tunnettuus

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022– 5/2023
Alueen vahvuuksien (lumovoiman) tunnistaminen <ul style="list-style-type: none"> • Alueiden omat kehittämissuunnitelmat 	Pitäjäraadit ja alueet		Ei tietoa
Yhteistyön kehittäminen markkinoinnissa	Pitäjäraadit, Kuopion kaupunki		Kaupungin www-sivujen uudistus 4/2023 Markkinoitu maaseutualueita Rakenna ja Asu- sekä OmaMökki - messuilla.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.2. Hyvinvoiva maaseutu

3.2.1 Peruspalvelutaso ja palvelujen saavutettavuus

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022– 5/2023
Maaseutualueiden erilaisuus ja erityispiirteet (mm. pitkät etäisyydet) otetaan huomioon palvelujen ja palveluverkostojen kehittämisessä	Kuopion kaupunki / palvelualueet	●	Syväniemen koulu ja päiväkotitoimi valmistuivat. Huomioitiin muuttuvia asiakastarpeita ja alueellisia tarpeita (mm. kirjastoautojen reitit, kansalaisopiston kurssit) sekä lähipalvelujen saatavuutta (mm. kirjastot, varhaiskasvatus, perusopetus).
Tehdään kuntarajat ylittävää palveluyhteistyötä palvelujen saatavuuden turvaamisessa	Kuopion kaupunki	●	Ei uusia avauksia palveluyhteistyössä.
Kehitetään kuntalaisten yhteispalvelupisteitä (vahvistetaan mm. kirjastojen roolia palvelukeskuksina)	Kuopion kaupunki		Ei tietoa
Vahvistetaan kaupungin, yhdistysten ja yritysten yhteistyötä palvelujen järjestämisessä	Kuopion kaupunki, yhdistykset, yritykset	●	Harrastusten ja vapaa-ajan palveluiden viestintäkanavana toimii Kuopio Seinä -sivusto.
Monipaikkaiset asukkaat otetaan huomioon palveluissa	Kuopion kaupunki, yritykset	●	Kerätty tietopohjaa monipaikkaisuudesta SawoGrown toteuttamassa Monipaikkaisuuden, etätyöskentelyn ja matkailun tiedolla johtaminen hankkeessa. Kuopiosta pilottialueena toimii Vehmersalmen Litmaniemi. Hanke tuottaa tietoa mm. Palvelutarpeen arviointiin.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.2. Hyvinvoiva maaseutu

3.2.2 Yhteisöllisyys ja osallisuus

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022– 5/2023
Vanhojen paikallisten ja uusien asukkaiden kohtaaminen ja osaamisen vaihto. Houkutellaan citymaalaiset ja osavuotiset asukkaat osaksi maaseudun toimintaa.	Pitäjäraadit, yhdistykset, Kalakukko ry		Ei tietoa
Kokoontumispaikat ja kokoontumistilat mahdollistavat yhteisöllisyyden, tilojen monikäyttöisyyttä kehitetään edelleen.	Kuopion kaupunki, Kalakukko ry	●	Riistavedelle rakennettiin lähipalvelukeskusta, johon sijoittuvat koulu, omatoimikirjasto, kansalaisopisto ja nuorisotila. Vehmersalmen nuorisotilat siirrettiin koulun yhteyteen.
Kehitetään ja tuetaan maaseudun asukastoimintaa / pitäjäraatien toimintaa sekä kansalaislähtöisiä kokeiluja maaseutualueen asukkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamiseksi.	Kuopion kaupunki/ Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	●	Asukastoiminnan viestintää ja markkinointia tehostettiin ja mahdollisuuksia osallistumiseen lisättiin. Verkostomaisen yhteistyörakenteen luominen maaseutualueille aloitettiin. Suunniteltiin digitaalista asukasosallisuusalustaa Kuopion lähidemokratian ja asukkaiden osallisuuden edistämisen työvälineeksi. Toteutus siirtyi.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.3. Resurssiviisas maaseutu

3.3.1 Kiertotalous

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022– 5/2023
Edistetään lähiruoan käyttöä: <ul style="list-style-type: none"> Kehitetään hankintayksiköiden ja ruoantuottajien osaamista. Päivitetään kaupungin lähiruoan käyttöä koskevat linjaukset 	Kuopion kaupunki Servica Hankkeet	●	Saatiin jatkorahoitus ajalle 1.12.2022–30.11.2023 Ilmastoviisasta ruokaa lapsille ja nuorille -hankkeelle (YM). Servica Oy:n kanssa yhteistyössä toteuttavan hankkeen tavoitteena on vähentää varhaiskasvatuksen ja koulujen ruokapalveluiden ilmastovaikutuksia sekä kehittää ruokapalveluiden ympäristötavoitteita ja niiden seurantaa.
Edistetään puurakentamista <ul style="list-style-type: none"> Kaupungin omassa rakentamisessa selvitetään aina puurakentamismahdollisuus 	Kuopion kaupunki/ Kaupunkiympäristö n palvelualue, Tilapalvelut	●	Puurakentamisen edistäminen on huomioitu toimitilahankkeiden kilpailutus kiteereissä. Riistaveden kouluhankkeessa puun käyttöä pyrittiin maksimoimaan kustannusarvion puitteissa.
Kehitetään maaseutualueen kierrätysmateriaalin (muovit, metallit jne.) keräilyä ympäristövastuullisesti mm. neuvonnan ja ohjauksen keinoin.	Kuopion kaupunki Jätekkukko	●	Jätekkukko tarjoaa etälajitteluinfoja ja tutustumiskäyntejä.

Status: Valmis Käynnissä Ei ole aloitettu

3.3. Resurssiviisas maaseutu

3.3.2 Energiätehokkuus ja uusiutuva energia

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022–5/2023
Edistetään hankkeita lietalannan jalostamiseksi biokaasuksi ja muuhun hyötykäyttöön (tuotanto, jalostus, jakelu)	Kuopion kaupunki Hanketoimijat (mm. Luke ja Savonia)		Kaupunki on rahoittanut Luken FarmGas PS2 –hanketta, joka pyrkii siihen, että biokaasun tuotanto ja mädätteen hyödyntäminen tapahtuvat hajautetusti maataloilla tai maatalojen yhteisissä pienissä, alle 20 000 tn/v, biokaasulaitoksissa
Paikallisen biopolttoaineen käytön lisääminen	Kuopion kaupunki /omistajaohjaus Kuopion Energia		Puuhakkeen tuonti Venäjältä loppui, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Yli 65 % Kuopion Energian tuottamasta sähköstä ja lämmöstä tehdään uusiutuvilla, lähialueilta hankituilla biopolttoaineilla, kokonaisuudessaan kotimaisuusaste biopolttoaineille on noin 99 %.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.4. Uudistuva maaseutu

3.4.1 Sujuvat toimintatavat

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022–5/2023
Kehitetään asukkaiden tiedonsaantia esim. osana OmaKunta- palvelualustaa.	Kuopion kaupunki/ markkinointi ja viestintä, pitäjäraadit	●	Toteutettiin digitaalisia palveluja keskitetysti yhdestä paikasta ja yhden tunnistautumisen kautta mahdollistavaa OmaKuopio-alustan ensimmäinen vaihe yhteistyössä Siilinjärven kunnan ja Isteikin kanssa. Alusta otetaan käyttöön siinä vaiheessa, kun sen palvelusisältö on riittävästi kehitetty.
Kehitetään kuntalaisten sähköisiä ja mobiileja palveluja.	Kuopion kaupunki	●	Kehitettiin mm. seuraavia sähköisiä ja mobiileja palveluja: <ul style="list-style-type: none"> Lupapiste.fi –palvelun laajentaminen poikkeamisiin ja suunnittelutarveratkaisuihin sekä ympäristönsuojeluun Automatisoitu työkalu rantarakentamisen analysointiin Ikäihmisten neuvonnan chat-palvelu Vammaispalvelujen Video Hoiva -palvelu ja avustajakeskuksen palveluohjauksen OSCC-takaisinoitojärjestelmä Digitaalisen nuorisotyön Point.fi:n uusi chat-alusta Lukiokoulutuksen bottipalvelu Kirjastopalveluiden chatbot-palvelu Kansalaisopiston Hellewi-verkkokauppa ja digitaalista opintoneuvontamateriaalia

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.4. Uudistuva maaseutu

3.4.1 Sujuvat toimintatavat

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022– 5/2023
Edistetään maaseutualueiden keskinäistä yhteistyötä ja yhteistyötä alueiden toimijoiden kesken. Jaetaan hyviä käytänteitä ja toimintatapoja alueiden kesken ja toteutetaan yhteisiä kehittämishankkeita.	Kuopion kaupunki/ Kansalaistoiminnan aktivointi Pitäjäraadit, yhdistykset, Kalakukko ry	●	Pitäjäraatien yhteiskokoukset
Maaseudun kehittämisen eri osa-alueiden yhteyshenkilöiden yhteystiedot löytyvät helposti kaupungin www-sivuilta. Yhteyshenkilöt muodostavat työryhmän keskinäisen tiedonvaihdon parantamiseksi.	Kuopion kaupunki		Käynnistettiin Kuopio.fi-verkkosivuston ja kuntalaisviestinnän uudistaminen.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

3.4. Uudistuva maaseutu

3.4.2 Tiedolla johtaminen

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022
Tuotetaan kootusti maaseutua koskevaa tietoa (mm. toimintaympäristö, kehitys, kehittämisresurssit)	Kuopion kaupunki		Maaseudun kehityskatsaus ilmestyy syksyllä 2023
Lisätään kaupungin viranhaltijoiden ja maaseutualueiden asukkaiden vuorovaikutusta sekä palvelualueiden välistä vuorovaikutusta maaseutua koskevien asioiden valmistelussa.	Kuopion kaupunki / pitäjäraadit	●	Käynnistettiin kumppanuuspöytätyöskentely, ts. eri toimijoiden tavoitteellinen keskustelufoorumi Juankosken alueen kouluasioissa. Järjestettiin asukkaille, pitäjäraadeille sekä yhteistyöelimille ja -kumppaneille mahdollisuus osallistua mm. avoimien tilaisuuksien, työpajojen, tapaamisten ja kyselyjen kautta mm. Kuopio 2030 -strategian, maaseutu-, KulttuuriKuopio-, LiikkuvaKuopio-, lähiö- ja jätepoliittisten ohjelmien, MUKKE-hankkeen, Maaseutu-HYMY-pisteytysten ja liikuntapaikkapalvelujen tilahankkeiden, liikenneturvalisuussuunnitelman sekä Pohjois-Savon kulttuuristrategian valmisteluun.
Maaseutua merkittävästi koskevassa päätöksenteossa (esim. palveluverkosto, liikenneratkaisut, kaavoitus) hyödynnetään maaseutuvaikutusten arvioinnin (MVA) työkalua.	Kuopion kaupunki		Ei tehtyjä arviointeja.